

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr KN2025/02183

Vårt dnr R-2026-3

Malmö den 26 februari 2026

REMISSVAR

Naturvårdsverkets skrivelse Förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Våra medlemmar – landets alla kommuner – ansvarar för att avfall samlas in, återvinns och behandlas på ett hållbart sätt. Det innebär att vi indirekt företräder hela Sveriges befolkning.

Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Vi verkar för en hållbar och innovativ avfallshantering där vi samverkar med andra utifrån vårt samhällsansvar. Vår vision är en framtid utan avfall. Därför påverkar, utvecklar och samverkar vi för en framtid där avfall förebyggs, återvinns och ses som en resurs.

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna remissvar.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige är positiv till en samordnad digitaliserad tillsynsvägledning och skulle gärna se det även i relation till ABP- och gaturenhållningsregelverken.
- När websidor med tillsynsvägledning uppdaterats eller annars ändrats behöver det vara tydligt vilka förändringar som skett och ändringarna av någon betydelse bör arkiveras.
- Det behöver vara tydligt för användarna hur inlägg och mottagen information i forum för informationsutbyte (plattform för samarbete och samverkan) ska hanteras utifrån bl.a. reglerna om kommunikering i förvaltningslagen.
- Naturvårdsverket synes peka på ett behov av att harmonisera processer och arbetssätt. Avfall Sverige håller med, men anser att de många tillsynsmyndigheterna också behöver få stöd genom gemensamma och uppdaterade rutiner och mallar i typärenden. Det som inte tas fram centralt bör lämpligen tas fram och administreras av länsstyrelserna. Ett alternativ hade kanske kunnat vara gemensamt tillsynsregister länsvis.

2. Kommentarer

Avfall Sverige är mycket positiv till att det planeras åtgärder som syftar till effektiv och samordnad digitaliserad tillsynsvägledning på miljöbalkens och berörda EU-förordningars områden.

2.1 Närliggande och överlappande lagområden

Även om Naturvårdsverkets förslag avser tillsynsvägledning på miljöbalkens område och EU-förordningar på balkens område, vill Avfall Sverige lyfta behovet av samordnad tillsynsvägledning i fråga om miljöbalken med:

- a) Regleringen av animaliska biprodukter (ABP), som Jordbruksverket vägleder om. Det förekommer missuppfattningar i flera berörda branscher om hur avfall som innehåller ABP ska och får hanteras. Vägledningen hos Jordbruksverket och Naturvårdsverket är inte tillräckligt tydliga och samordnade för att motverka detta.
- b) Den så kallade gaturenhållningslagen (1998:814), som Naturvårdsverket ansvarar för att vägleda om. Det är Avfall Sveriges uppfattning att såväl Naturvårdsverkets tillsynsvägledning som den kommunala tillsynen över att fastighetsägare uppfyller sitt gaturenhållningsansvar enligt lokala gaturenhållningsföreskrifter i princip är obefintlig. Detta trots att det skulle kunna få stor effekt genom att fastighetsägarna kan anlita exempelvis hyresgäst och fastighetsförvaltare att ha den övervakning och vidta de städåtgärder som krävs, vilket skulle bidra till minskade mängder restavfall och minskad nedskräpning, som också är ett mål enligt avfallsdirektivet. Avfall Sverige anser för övrigt att gaturenhållningslagen är ineffektiv: Kommunen kan inte ta ut tillsynsavgifter och vitesinstitutet är ett olämpligt verktyg för att få fastighetsägare att sköta den dagliga gaturenhållningen. Tills dess att gaturenhållningslagen upphävs och reglerna arbetas in i miljöbalken (respektive plan- och bygglagen) eller kraftigt revideras, behöver åtminstone tillsynsvägledningen förbättras.

2.2 Behovet av rättssäkerhet, likabehandling och effektivitet

Avfall Sverige vill lyfta vikten att när websidor med tillsynsvägledning uppdaterats eller annars ändrats behöver det vara tydligt vilka förändringar som skett. Om ändringarna är av någon betydelse bör en skärmdump (eller liknande) arkiveras. Det kan ha stor betydelse för verksamhetsutövare, dels av rättssäkerhetsskäl, dels för att kunna uppmärksamma förändringarna och anpassa sin verksamhet efter dem.

Angående den digitala myndighetsgemensamma webbplatsen som ska utgöra en **plattform för samarbete, samverkan och tillsynsvägledning**, skriver Naturvårdsverket (kap. 4.2 och 5.3) att den digitala lösningen för råd och stöd "ska inte användas för att utbyta information om eller i dess forum diskutera enskilda tillsynsärenden eller tillsynsobjekt. Lösningen har inte utformats för att hantera ärendespecifik information." Avfall Sverige tillstyrker detta.

Det framgår dock inte av förslaget om tillsynsvägledningen ska ha med rutiner och mallar som myndigheterna kan använda. Naturvårdsverket skriver själv (kap. 3.1) att den skriftliga vägledningen idag inte får genomslag – annat material används i stället. Avfall Sverige menar att en anledning till detta kan vara att det saknas gemensamma ärenderutiner och typmallar för tillsynsmyndigheterna, även gemensamma ärendeklassificeringar och begrepp. Idag behöver de drygt 300 tillsynsmyndigheterna ta fram det själva, ibland tillsammans i enskilda Miljösamverkansprojekt länsvis, men ofta är det enskilda handläggare som sätter ihop skrivelse- och beslutsmallar, som kan se väldigt olika ut från myndighet till myndighet. Risken är också uppenbar att AI används lokalt, sannolikt även som hjälp att ta fram skrivelser och beslut, vilket idag bäddar för felaktigheter. Avfall Sverige anser att det behövs nationella rutiner och mallar i olika typärenden, både av effektivitetsskäl och för att säkerställa likabehandling och rättssäkerhet. Avfall Sverige förutsätter därför att det arbete som påbörjats med att ta fram nationellt handläggningsstöd för anmälan om miljöfarliga verksamheter utvidgas till fler områden.

En risk med en nationell plattform kan vara att en samlad central webbsida blir mer statisk och inte har samma möjlighet att anpassas efter behov. Många vägledningar som tas fram av centrala myndigheter har hög teknisk och akademisk kvalitet. De kan dock ibland vara för abstrakta för miljöhandläggares vardag och den verklighet som de arbetar inom. Som exempel kan nämnas att en samlad publicering av dokument rörande vägledning inom förorenade områden finns på sidan ebhportalen.se. Sidan drivs av länsstyrelserna och har kunnat utvecklas organiskt utifrån behov och genom att genomförda tillsynsprojekt publiceras på sidan.

Vad gäller förslaget att Naturvårdsverket ska tillhandahålla ett **informationssystem för uppföljning och utvärdering av tillsyn och rapporteringen enligt unionsakter**, har Avfall Sverige har inte något att erinra. Det är intressant att Naturvårdsverket (5.4.1) här anger att det ”behöver därför inte vara möjligt att av inhämtad information direkt utläsa vilket tillsynsobjekt som avses. Men för att kunna följa tillsynen över tid behöver tillsynsobjekten vara spårbara.... tillsynsmyndigheter behöver tilldela tillsynsobjekten unika identiteter...” och (7.5.2) ” För att detta ska fungera krävs att länsstyrelserna anpassar termer och begrepp, så att de blir enhetliga både mellan myndigheterna och i förhållande till de dataprodukter som används i plattformen. Det förutsätter att processer och arbetssätt harmoniseras, samtidigt som det behöver finnas utrymme för regionala anpassningar ... verksamhetssystemen behöver anpassas.” Avfall Sverige kan därför utläsa att Naturvårdsverket identifierat ett behov och en förutsättning om samordning av verksamhetssystem, termer, begrepp, handlings- och ärendeklassificeringar etc. Avfall Sverige menar att nästa steg skulle vara gemensamma mallar och rutiner, men Naturvårdsverket synes mena att detta ansvar ska ligga på länsstyrelserna och inte att det ska finnas i den nationella tillsynsvägledningen.

Det kan kanske utgöra första steget mot ett gemensamt tillsynsregister och verksamhetssystem i varje län, med gemensamma klassificeringar av ärenden och handlingar, gemensamma mallar och rutiner för de lokala tillsynsmyndigheterna.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår seniora miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-69 35 66.

Med vänlig hälsning
Avfall Sverige

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Lars Stiernkvist'.

Lars Stiernkvist
Ordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Tony Clark'.

Tony Clark
Vd